

μύτη

Κυριακή, 26 Αυγούστου 2012

11:54 πμ

Σημασία:

1. Το όργανο της οσφρησης και της εισπνοής/εκπνοής. Η αρχαία ρις
2. Η ακίς, η αιχμη κάθε αντικειμένου (η μυτη του μολυβιού, του ποδιού, του σπαθιού, το ακρωτήριο)
3. Το ραμφος των πουλιών και το ρύγχος των ζώων, η μουσούδα. (Το εξυπνο πουλι από τη μύτη πιάνεται, Γατούλα με τη ροζ μυτούλα)
4. Η όσφρηση και μεταφορικά η διαίσθηση (συνεκδοχή) = πβλ φρ «εχει γερή μύτη» (όπως «έχει καλο αυτί»).

Συνώνυμα

πουντα (2)

Ρωστρον (3) βλ. ρωσθέλιον

Μυκτήρ (1)

Ετυμολογία:

(ΕΙΥΜ. μεσν. < αρχ. μύτις, άγν. ετόμου. Η λ. μύτις, σύμφωνα με τον Αριστοτέλη, χρησιμοποιήθηκε για να δηλώσει το ήπαρ ορισμένων κεφαλοπόδων (κυρ. τής σουπιάς), το οποίο έμοιαζε με τον ανθρώπινο μυκτήρα. Ο Ησύχιος, εξάλλου, δίνει την ακόλουθη εξήγηση: μύτις· τὸ μέλαν τῆς σηπίας, ὅπερ ἐν τῷ στόματι ἔχουσα ἐκκρίνει. Η μαρτυρία αυτή οδηγεί στην εικασία ότι η λ. προσδιόριζε την ενέργεια τού φυσημάτος τῆς μελάνης από τη σουπιά, η οποία έφερνε στον νου ανάλογες ενέργειες τῆς ανθρώπινης ρινός. Ορισμένες φρ. είναι μεταφρ. δάνεια από τη Γαλλική: κάτω από τη μύτη κάποιου (< au nez de

Screen clipping taken: 5/10/2012 6:37 πμ

Ξενόγλωσσα

Λατινικά nasus

Ιταλικά naso

Αγγλικά nose

Γαλλικά nez

Εικόνες

Ειρωνική χειρονομία με την παλάμη στην μύτη.

Κατηγορίες μυτών

Τουκάνος - Εξωτικό πουλι - Ο Συρανό Ντε Μπερζεράκ των πουλιών

Φράσεις

Είναι να πιάνεις τη μύτη σου

Είναι μια βρώμικη υποθεση

Πβλ. Αριστοφάνη

ΙΟ. ἀποπνιγέντα : Συνέχει γὰρ τὰς ῥίνας διὰ τὸ φυρᾶν τὴν κόπρον ὑπὲρ τοῦ μὴ ὀδωδέναι αὐτῷ. μήτε οὖν διεξιόντος ἔτι τοῦ πνεύματος μήτε τοῦ ἔξωθεν ἀέρος σπωμένου, ἀλλ' ἀποκεκλειμένων τῶν ῥινῶν τῇ θλίψει τῶν δακτύλων, ἀνάγκη στενοχωρουμένου τοῦ πνεύματος πνίγεσθαι αὐτόν.

Του αρέσει να χώνει την μύτη του παντου

Να αναμειγνύεται σε όλες τις υποθεσεις με αδιακρισια.

Εσκασε μύτη

Εμφανίστηκε κν ξεμύτισε

Να με πιασεις απ τη μυτη θα σκάσω

Ειμαι εξω φρενων

Είναι κάτω από τη μύτη του

Για πραγμα εμφανες που καποιος όμως δεν το αντιλαμβάνεται.

Σηκωσε μυτη

Γινηκε περιφανος (πβλ. Ψηλομύτης)

Θα σου πεσει η μύτη;

Θα υποτιμηθεις, θα σου πεσει η υποληψη;

Δεν βλέπω ουτε τη μυτη μου

Είναι πολύ σκοτεινά, έχει ομίχλη.

Δεν ανοίξε μύτη

Δεν είχαμε αιματηρό επεισόδιο.

Μου σπάζει τη μύτη

Για έντονη ευωδία ή δυσωδία

Τον τρώει η μύτη του

Επιδιώκει να φάει ξύλο. Πβλ. Λαϊκή προληψη: - Σε τρώει η μύτη σου; - Ξύλο θα φάς

Μου βγαινει από τη μύτη

Οι επιπτώσεις μιας ευχάριστης καταστάσης που είναι δυσάρεστες.

Μου μπαίνει στη μύτη

Με ενοχλεί

Να μου τρυπήσεις τη μύτη

Αμφισβητώ ότι θα συμβεί κάτι. Επιβίωμα από τις ποινές της διαπομπέυσης και την πρακτική να τραβάνε κανείς τα ζώα (βουβάλια, βόδια, εξημερωμένες αρκούδες) από τη μύτη

Τον σέρνει από τη μύτη.

Είναι υποχείριο του/της (συνήθως «της»).

Τρέχει η μύτη μου

Ρέει δηλ έχω συνάχι, ρινικόν κατάρρου.

Ρουφάω τη μύτη μου

Εισροφώ τις βλεννες που έχει η μύτη μου προς τα μέσα. (μπλιάχ)

Μιλάει με τη μύτη

Με ενρικό τροπο. Όπως οι Βυζαντινοί ψαλτάδες. Δηλ τονίζοντας έντονα τα ρινικά συμφωνά (μ και ν). Πβλ. Κυπριακό Ιδιωμα.

Παροιμίες

Το έξυπνο πουλί από τη μύτη πιάνεται

Παραγωγή

Μυταράς : Άνθρωπος με μεγάλη μύτη (κατά το κοιλαράς, κεφάλας, παλαμάς)

Μυτερός : Με οξεία ακρη.

Μαυρομύτα : Δασκαλιστικό επίθετο για το μολύβι γραφής.

Φαρμακομύτα : αυτή που ασκεί δριμύεια κριτική ή φαρμακόγλωσση.

Τσουτσουλομύτης: Ο Κότσυφας. Διονύσης Σαββόπουλος - Ο μύθος του κότσυφα Κυρ-Σταύρου.

Κηρομήτης και Ασημομύτης : Καταδικασθέντες σε ρινοτομή (ποινή στο Βυζ) και που έχουν αντικαταστήσει την κομμένη τους μύτη με κερνή ή ασημένια.

Σκορδομυτία: κτύπημα της μύτης με το δάκτυλο ή με δύο δάκτυλα. (Επτ) 170

Από το ριν

Ρινότμητος : Καταδικασθείς σε ρινοτομή (Βυζ ποινή) πβλ. Ιουστινιανός Β ο ρινοτμητός 351.346

.....
ἐκραζον, “ ἀνασκαφείη τὰ ὀστᾶ Ἰουστινιανοῦ.” ἔξελθὼν δὲ Λεόντιος εἰς τὸ ἵπποδρόμιον ἀναγορεύεται βασιλεὺς, καὶ ἡμέρας γενομένης ἐξαγαγὼν Ἰουστινιανὸν εἰς τὸ ἵππικόν, καὶ ρινότμητον ποιήσας ἐν τῇ σφενδόνῃ, ἐξώρισεν εἰς Χερσῶνα. ὁ δὲ ὄχλος συλλαβόμενος

ρινόκερος, ρινόκερος

ρινοπλαστική

Ρινόμακτρον : μυξομάντηλο

Ρινόρροια, συνάχι

Ρινικός αυτός που ανηκει στη μητη. Πχ. Ρινικον εκνέφωμα = Σπραύ για το συνάχι

Ωτορινολαρυγγολόγος : Γιατρός που μας μπαινει στη μύτη.

Παραρινιεια

Ερρινος και **ενρινος**

Ρηματα

Ξεμουτιζω

Μυτερωνω

Επωνυμα

Μυταρας, Κηρομυτης, Ασημομυτης

Συγγενικά

Μυρίζω, Μυρουδια, μυρωδικα

Ευωδιάζω

Δυσσοσμια, κακοσμια

Οδωδωσ

Οζον

Βρωμια, βρώμα

Μυρίζομαι

Οσφραίνομαι, Οσφρηση

Ρινοκοπω

Ένρινος

Ποίηση

Η γατούλα με την ροζ μυτούλα

Λογοτεχνία

Συρανό Ντε Μπερζεράκ - Ε. Ροσάν

Ο μυθος τους εργου εξελισεται γύρω από την τεράστια μύτη του ξιφομάχου και ποιητή Συρανό

